

شرکت در انتخابات؛ «عمل صالح» قرآنی

آیت‌الله العظمی‌الامام‌المسلمین‌ولی‌عصر

در قرآن کریم بر «ایمان» و «عمل صالح» به همراه هم تأکید شده است. عمل صالح و ایمان، تفکیک‌ناپذیرند و اثر ایمان در رفتار اهل ایمان، باید با عمل صالح آشکار شود. قرآن کریم، آثار فراوان عمل صالح را یادآوری و همگان را به عمل صالح، تشویق کرده است. در منطق قرآن، اثر عمل صالح مؤمنان، ورود به بهشت و برخورداری از روزی بی حساب الهی است. خدای متعال می‌فرماید: «من عمل صالحا من ذکرا و انثی و هو مؤمن فاولئک یدخلون الجنة یرفون فیها بغير حساب، هرکه عمل صالحی انجام دهد- خواه مرد یا زن- درحالی‌که مؤمن باشد، آن‌ها وارد بهشت می‌شوند و در آن، روزی بی حساب به آن‌ها داده خواهد شد» (غافر/۴). در مراتب اجر الهی، بالاترین پاداش الهی، بهشتی شدن و بهره‌برداری از رزق بی پایان الهی است و در این آیه، همین اجر بزرگ الهی برای عمل صالح با ایمان تعیین شده است. «حیات طیبه» نیز اثر «عمل صالح» است. خدای متعال می‌فرماید: «من عمل صالحا من ذکرا و انثی و هو مؤمن فلنجزینهم حیاة طیبه و لنجزینهم اجرهم باحسن ما کانوا یعملون، هرکه عمل صالحی انجام دهد، خواه مرد باشد یا زن، درحالی‌که مؤمن است، او را به حیات طیبه زنده می‌داریم و پاداش آن‌ها را به بهترین اعمالی که انجام می‌دهند، خواهیم داد» (نحل/۹۷).

زندگی پاک و «حیات طیبه قرآنی»، بهترین حیات است. اهل ایمان با عمل صالح، به حیات طیبه می‌رسند و حیات طیبه بر اجتماع حاکم می‌شود. حال سؤال این است که کار شایسته و عمل صالح چه کاری است؟ ویژگی‌های عمل صالح چیست؟ معیارها و شاخص‌های عمل صالح کدام است؟ یکی از شاخص‌های مهم عمل صالح که در متن آیات قرآنی به صراحت بیان شده است، «غیظ» و خشم کافران است. از منظر قرآن کریم، سرزنش و خشم کافران در برابر کارهای مؤمنان، هیچ اعتباری ندارد، بلکه دارای اثر و ارزش معکوس است. هرکاری که کافران بیشتر آن را سرزنش کنند و هر اقدامی که بیشتر آنان را به خشم آورد، باززش تر است. کافران چون مخالف عمل صالح اهل ایمان اند، خشمشان معیاری ابدی برای آشکار شدن حقیقت عمل صالح است. خدای متعال درباره ارزش‌گذاری اعمال مؤمنان می‌فرماید: «ولا یطئون موطناً یغیظ الکفار و لایطائون من عدو نیلا الاکتب لهم به عمل صالح ان... لا یضیع اجر المحسنین، هیچ گامی که موجب خشم کافران می‌شود، بر نمی‌دارند و ضربه‌ای از دشمن نمی‌خورند، مگر اینکه به خاطر آن، عمل صالح برای آنان نوشته می‌شود؛ زیرا خداوند، پاداش نیکوکاران را تباہ نمی‌کند» (توبه/۱۱۲). به حکم این آیه شریف، هر اقدامی که «خشم کافران» را برانگیزد، عمل صالح است و گام‌هایی که خشم کافران را آشکار کند، شایسته است و انسان‌هایی که چنین کارهایی را انجام می‌دهند، «محسنین» اند. مؤمنانی که با اقدامات خود کافران را به خشم می‌آورند، نیکوکارند و خداوند اجر و پاداش نیکوکاران را ضایع و تباہ نمی‌کند. راغب اصفهانی در تعریف «غیظ» نوشته است: «الغیظ اشد غضب و هو الحراره التي یجدها الانسان من فوران دم قلبه: غیظ، شدیدترین [حالت] غضب و خشم است و آن حرارتی است که آدمی از فوران خون قلبش، احساس می‌کند و می‌یابد. «غیظ» خشم شدید است» (المفردات، ص ۳۶۸).

بنابراین می‌توان گفت حضور در انتخابات مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی، مصداق بارز «عمل صالح» است؛ چون انتخابات، مایه حیات نظام اسلامی است و کافران و دشمنان نظام اسلامی را به خشم می‌آورد. حضور آگاهانه و پرشور مردم در صحنه انتخابات، وحدت ملی را نشان می‌دهد و امنیت ملی را در پی می‌آورد. درصد چشمگیر مشارکت مردم در آزمون انتخابات، وفاداری اقشار جامعه به نظام اسلامی را آشکار می‌کند و قدرت سیاسی امت اسلامی را به نمایش می‌گذارد. حضور باشکوه مردم در انتخابات، قدرت معنوی و ملی نظام اسلامی را به رخ جهانیان می‌کشد و مردم‌سالاری دینی را نشان می‌دهد. دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی با حضور مردم در انتخابات، به وفاداری آن‌ها به آرمان‌های انقلاب اسلامی بی‌می‌برند. انتخابات سالم و بزرگ، روحیه بخش و نشاط‌آفرین است و به درماندگان و افسردگان، نشاط و روحیه می‌دهد و ناامیدان را امیدوار می‌کند. شرکت در انتخابات، قدرت سیاسی امت اسلامی را افزایش می‌دهد و مسلمانان را در کشورهای اسلامی، سربلند و «بیداری اسلامی» را پایدار می‌کند. انتخابات بزرگ، توطئه‌ها و نقشه‌های دشمنان را خنثی می‌سازد، تهدیدهای دشمنان انقلاب اسلامی را تبدیل به فرصت‌های بزرگ برای نابودی همان دشمنان کرده، مخالفان را وارد به عقب‌نشینی می‌کند. با حضور در انتخابات، دشمنان اسلام و مخالفان ولایت مطلقه فقیه، اندوهگین و افسرده و ناامید می‌شوند. حضور در انتخابات از اصول پیشرفت و پیروزی بر دشمنان در «جنگ نرم» است و در «جنگ روانی» نیز در دل دشمنان، هراس و رعب و وحشت و ترس می‌افکند. هیچ کاری به اندازه شرکت در انتخابات در روز ۱۱ اسفند، آمریکا و اسرائیل را خشمگین نمی‌کند؛ گرچه مشارکت هر شهروند در انتخابات، کاری به ظاهر کوچک است. آثاری بسیار بزرگ و سرنوشت‌ساز دارد. بیم و هراس استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌المللی از حضور گسترده در انتخابات، معیار ارزشمندی مشارکت مردم است. همه دشمنان دین و همه مخالفان صلح و عدالت و سعادت بشر و در رأس آنان اتحادیه فراعون‌ها علیه انقلاب اسلامی، از حضور مردم در انتخابات، خشمگین می‌شوند. «خشم شدید» دشمنان اسلام از مشارکت چشمگیر مردم در انتخابات، از هم‌اکنون در تبلیغات امپریالیسم خبری و رسانه‌های گروهی و جهان استکبار آشکار است. شرکت در انتخابات عمل صالح است؛ چون خشم شدید کافران و دشمنان اسلام و تشیع را برمی‌انگیزد. کسانی که در انتخابات حضور می‌یابند، در گروه «محسنین» و نیکوکاران جای می‌گیرند و از اجر و پاداش الهی برخوردار می‌شوند.

تکلیف ناتوانی در ادای نذر

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۳۰۰۷۲۸۹ یا ما در میان بگذارید.

● سؤال: نذر کرده بودم اگر بچه‌ام سالم به دنیا بیاید، انگشتری را که داشتم و مشخص شده بود، به پدر حرم امام رضا^ع بدهم. ولی انگشتر دو ماه قبل از به دنیا آمدن بچه گم شد. تکلیف چیست؟

● پاسخ اجمالی:

خوب است اول بدانیم تعریف نذر چیست و شرایط آن چگونه است؛ در تعریف نذر گفته‌اند: «ملتزم دانستن خود به اینکه عملی را برای خدا به نحو مخصوص انجام دهیم.» و یکی از شرایط مهم نذر، خواندن صیغه آن است؛ بدین صورت که «در انعقاد نذر، صرف نیت کافی نیست و ذکر صیغه لازم است، گرچه لازم نیست صیغه به عربی باشد؛ مثلاً: «اللّٰهُ عَلٰی اَنْ اَصِلَّ صلاه اللیل»؛ «برای خدا بر من است که نماز شب بخوانم» یا «اللّٰهُ عَلٰی اَنْ اترك الغیبه»؛ «برای خدا بر من است که غیبت نکنم». با دقت به این مصادیق، اگر نذر شما کاملاً همه شرایط را داشته است و شما در نگهداری انگشتر کوتاهی نکرده‌اید، چیزی به عهده شما نیست.

● آیت‌ا... العظمی خامنه‌ای

در فرض مرقوم، وظیفه‌ای نسبت به نذر ندارید.

● آیت‌ا... العظمی مکارم شیرازی

هرگاه در نگهداری آن کوتاهی نکرده‌اید، در این صورت چیزی به عهده شما نیست.

● آیت‌ا... العظمی سیستانی

اگر نذر شما با صیغه شرعی نبوده است، انجام آن واجب نیست.

● آیت‌ا... العظمی نوری همدانی

چنانچه در نگهداری آن کوتاهی و تقصیر نبوده، در فرض سؤال نذر منحل می‌شود و چیزی به گردن ناذر نیست، ولی اگر در حفظ آن کوتاهی شده باشد، ناذر ضامن است و باید مثل یا قیمت آن پرداخت شود، بلکه احوط آن است که کفاره نیز پرداخت شود.

● آیت‌ا... هادوی تهرانی

اگر نذر مشخصاً به این انگشتر تعلق گرفته (که ظاهراً چنین است)، در فرض مزبور شما تکلیفی ندارید.

همه آنچه باید از نظر مراجع تقلید درباره احکام شرعی شرکت در انتخابات بدانیم

شرکت در انتخابات، واجب عینی است

حمیده ذاکری فضای انتخاباتی کشور با نزدیک شدن به روز برگزاری انتخابات، گرم‌تر و پرشورتر از روزهای گذشته شده است. در این میان، رعایت اخلاق و موازین شرعی داوطلبان و رأی‌دهندگان، یکی از عوامل مهم مشارکت حداکثری مردم در انتخابات به شمار می‌رود. یکی از راهکارهای حفظ و تقویت نظام سیاسی در هر کشور، «مشارکت سیاسی» مردم در اعمال حاکمیت است. از برجسته‌ترین اشکال مشارکت سیاسی مردم، شرکت آن‌ها در «انتخابات» مختلفی است که در کشور برگزار می‌شود. انتخابات در حکومت‌های مردمی برای تعیین سرنوشت مردم، در نظر گرفته می‌شود و از لحاظ سیاسی هرچه جمعیت شرکت‌کنندگان در انتخابات بیشتر باشد، نشان از مقبولیت یا مشروعیت بیشتر حکومت و هیئت حاکمه دارد و جایگاه بین‌المللی آن کشور را در عرصه جهانی، ارتقا و استحکام می‌بخشد. بر همین اساس، در جمهوری اسلامی ایران یکی از اموری که رهبران دینی و سیاسی همواره بر آن تأکید کرده‌اند، دعوت آحاد مردم به حضور در انتخابات بوده است. به سراغ مراجع و علما رفته‌ایم تا پاسخ آن‌ها را نیز درباره لزوم مشارکت و حضور مردم در انتخابات، به عنوان یک واجب عینی، بدانیم.

تفاوت واجب کفایی و عینی

واجبات کفایی، بخشی از واجبات دینی هستند که هدف شارع، انجام آن کار است و فرقی نمی‌کند که چه فردی آن را انجام دهد، بنابراین می‌توان گفت همه مکلفان، به طور مساوی مخاطب آن دستور هستند، بنابراین با انجام برخی مکلفان، تکلیف از دوش دیگران برداشته می‌شود. واجب کفایی در مقابل واجب عینی قرار دارد که در این واجب (عینی) شخص مکلف، مخاطب دستور الهی است؛ مانند برپا داشتن نماز یا انجام شدن واجب کفایی، و جوب از سایر افراد برداشته می‌شود و انجام دهنده کار به ثواب می‌رسد، ولی اگر هیچ‌یک از مکلفان اقدام به انجام واجب نکنند، همه گناهکار خواهند بود. واجبات کفایی مربوط به مصالح عمومی جامعه است و انجام خود آن عمل اهمیت دارد، برخلاف واجبات عینی که انجام عمل از فرد خاص، مهم است. غسل، کفن و دفن میت، اقامه نماز میت، پاک کردن مسجد از نجاست، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، نجات جان فردی که در خطر مرگ است و تحصیل علوم دینی، بخشی از واجبات کفایی هستند.

اقسام واجب

واجب عینی، واجبی است که همه مکلفان باید انجام دهند، به گونه‌ای که با انجام دادن بعضی از عهده دیگران ساقط نمی‌شود، مانند نمازهای یومیه و روزه ماه رمضان. واجب کفایی آن است که با عمل عده‌ای، از عهده دیگران ساقط است؛ مانند تطهیر مسجد، تدفین میت و ...

حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای: شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران، واجب عینی است

گفتند، آن رئیس‌جمهور، ندانسته به ایران کمک کرد، زیرا مردم از سر لج و مخالفت با او، بیشتر و پرشورتر از همیشه در انتخابات شرکت کردند، به همین علت، آمریکایی‌ها دیگر این‌گونه سخن نمی‌گویند، اما با شیوه‌های مختلف به دنبال دور و مایوس کردن مردم از انتخابات هستند. رهبر معظم انقلاب، انتخابات را رکن اصلی نظام جمهوری اسلامی و راه اصلاح کشور خواندند و گفتند: همه باید در انتخابات شرکت کنیم. کسانی هم که به دنبال ترمیم و حل مشکلات هستند، راه درست آن، انتخابات است و باید به انتخابات رو کنند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار هزاران نفر از مردم استان آذربایجان شرقی در تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۲۹ «نگاه به خود» برای «تقویت نقاط قوت، کامیابی و رفع نقاط ضعف» و نگاه هوشمندانه و بدون انتفال به دشمن را دو وظیفه مهم و اساسی برشمردند و با تأکید بر اهمیت وحدت ملی و انتخابات ۱۱ اسفند، به عنوان راه حل مشکلات و اصلاح امور، همه را به شرکت پرشور در این رویداد مهم ملی فراخواندند و نکات مهمی را درباره چگونگی انتخاب نامزد اصلح، اتقان و سلامت انتخابات و پرهیز از بداخلاقی‌های انتخاباتی بیان کردند. معظم‌له جبهه استکبار را بی شک مخالف انتخابات ایران دانستند و گفتند: انتخابات، مظهر جمهوریت نظام است و به همین علت است که مستکبران و آمریکا که هم با جمهوریت و هم با اسلامیت نظام مخالفند، با انتخابات و حضور پرشور مردم پای صندوق‌های رأی مخالف هستند، ایشان با اشاره به درخواست یکی از رؤسای جمهور قبلی آمریکا از مردم ایران، برای شرکت نکردن در یکی از انتخابات گذشته،

درباره انتخابات از رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای، پرسش‌های شرعی شده است که به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام رهبری در ادامه می‌خوانید:

اصلح نرسیم، آیا می‌شود در انتخابات شرکت نکنیم؟
♦ جواب: در تشخیص فرد اصلح، می‌توانید از کسانی که به لحاظ تعهد دینی و بصیرت انقلابی مورد اعتمادند، کمک بگیرید و در هر صورت شرکت در انتخابات یک وظیفه شرعی است.

♦ سؤال: آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران، واجب عینی است یا کفایی؟
♦ جواب: واجب عینی است.
♦ سؤال: اگر اصلح را شناسیم، یا تحقیق کنیم و به شخص

♦ سؤال: آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران، شرعا واجب و شرکت نکردن، حرام است؟
♦ جواب: شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه شرعی، اسلامی و الهی است.

آیت‌ا... وحید خراسانی:

♦ به طور کلی، تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران، حرام است و هرکاری که انجام آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است ترک شود.

آیت‌ا... مکارم شیرازی:

♦ همان‌طور که حفظ جان، مال، ناموس، دین و کشور واجب است و باید این‌ها را حفظ کنیم، رأی دادن نیز که مقدمه حفظ این موارد است، واجب است. به عبارت دیگر، مقدمه واجب نیز واجب است.

آیت‌ا... نوری همدانی:

♦ همان‌گونه که کرارا بیان شده است، شرکت در انتخابات و انتخاب اصلح، امری لازم و واجب است.

حضرت آیت‌ا... جوادی آملی:

♦ تقویت نظام اسلامی با شرکت در انتخابات و مانند آن، لازم است، لیکن هر فردی در انتخاب نماینده و رأی به کاندیدا آزاد است؛ البته رعایت مصالح نظام اسلامی و امت مسلمان، لازم است.

آیت‌ا... صافی گلپایگانی:

♦ همه صحنه‌هایی که مردم حضور دارند، برای آن است که می‌خواهند دین را نگه دارند و در برابر دشمنان اسلام، صف‌آرایی کنند و اجتماعاتی با این شکوه و عظمت، با انگیزه‌ای جز حفظ دین فراهم نمی‌شود.

آیت‌ا... شیرازی:

♦ موارد مختلف است؛ در جایی که حیات مذهب حق، متوقف بر شرکت باشد یا شرکت نکردن، موجب مفاسد عظیم‌تر در مجتمع شود، شرکت کردن لازم است.

آیت‌ا... فاضل لنکرانی:

♦ در پاسخ به سؤال مبنی بر اینکه اگر شوهری همسر خود را از شرکت در انتخابات و خروج از منزل برای این کار منع کند، آیا زن می‌تواند بدون اذن او از منزل خارج شود و در انتخابات شرکت کند، می‌گویند: در واجب عینی، اذن شوهر به هیچ وجه دخالت ندارد.

♦ سرنوشت نظام اسلامی و کشور بستگی دارد همسر خود را از شرکت در انتخابات و خروج از منزل برای این کار منع کند. آیا زن می‌تواند بدون اذن او از منزل خارج شود و در انتخابات شرکت کند، می‌گویند: در واجب عینی، اذن شوهر به هیچ وجه دخالت ندارد.